

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΚΡΗΤΗ»**

Ταχ. Δ/ση: Δ. Μποφώρ 7

71202 - Ηράκλειο

Πληρ.: Μαρίνα Μπαστάκη – Μαρία Γιατρομανωλάκη

Τηλ.: 2813404519 – 2813404531

E-mail: mpastaki@mou.gr - giatromanolaki@mou.gr

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Ηράκλειο, 16/01/2024

Α. Π.: 200

Προς

Γεν. Δ/ση Αναπτυξιακού

Προγραμματισμού Π.Κ.

Θέμα: Πρόσκληση για την υποβολή της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης - (ΟΧΕ) των Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης / Περιβάλλον και Πολιτισμός, στο πλαίσιο της Προτεραιότητας 6 «Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των Αστικών Κέντρων και της Υπαιθρου», του Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

Η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος «Κρήτη», έχοντας υπόψη:

1. Τα Άρθρα 28 - 34 του Καν 1060/22 Κανονισμού Κοινών Διατάξεων.
2. Τα Άρθρα 3, 9, 10 και 11 του Κανονισμού 1058/22 για το ΕΤΠΑ/ΤΑ.
3. Το Προοίμιο (23) του Κανονισμού 1059/22 για το ΕΚΤ+.
4. Το Άρθρο 4.2 Κανονισμού 1059/22 για το ΕΚΤ+.
5. Το ΕΣΠΑ 2021-2027, όπως έχει εγκριθεί και ισχύει.
6. Τα άρθρα 25-28 του Ν. 4914/22 για τη Διαχείριση τον έλεγχο και την εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027.
7. Την Εκτελεστική Απόφαση της Επιτροπής των ΕΚ με αριθμό C (2022) 6126 final/22-08-2022 που αφορά στην έγκριση του Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027 (κωδ. CCI 2021EL16FFPR016).
8. Τη με Α.Π. 114947/ΕΥΘΥ/29-11-2022 (ΦΕΚ Β/6132)Υ.Α. «Εθνικοί Κανόνες επιλεξιμότητας Δαπανών για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027».
9. Τη με Α.Π. 124143/ΕΥΣΣΑ /21-12-2022 εγκύκλιο του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων για τις «Κατευθύνσεις για την επιλογή και σχεδιασμό των στρατηγικών στο πλαίσιο των ΟΧΕ, ΟΧΕ-ΒΑΑ και ΤΑΠΤΟΚ».
10. Το από 16-05-2023 Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και της Περιφέρειας Κρήτης για το σχεδιασμό και την υλοποίηση της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) «Πολιτιστικές Διαδρομές Μινωικών Ανακτορικών Κέντρων» στο πλαίσιο της ΟΧΕ Εμβληματικών Διαδρομών του Προγράμματος «Κρήτη» 2021-2027.
11. Την με Α.Π. 597/06-02-2023 Απόφαση του Περιφερειάρχη Κρήτης με θέμα: «Συγκρότηση Περιφερειακής Ομάδας Διακυβέρνησης των στρατηγικών στο πλαίσιο των ΟΧΕ και ΟΧΕ - ΒΑΑ της Περιφέρειας Κρήτης» και την με Α.Π. 3372/03-07-2023 1^η Τροποποίησή της.

12. Την αριθμ. 196/2023 Απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου Π.Κ. που αφορά στον Ορισμό της Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Π.Κ. ως Χωρικού Φορέα για την ΟΧΕ (Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις) των Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης / Περιβάλλον και Πολιτισμός.
13. Την με Α.Π. 349551/19-10-2023 (ΑΔΑ: Ω8Ω7ΛΚ-ΙΑΔ) Απόφαση του Περιφερειάρχη Κρήτης με θέμα: «Συγκρότηση της Χωρικής Ομάδας Διακυβέρνησης της Στρατηγικής Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) Εμβληματικών Διαδρομών / Περιβάλλον και Πολιτισμός της Περιφέρειας Κρήτης» και την με Α.Π. 402881/28-11-2023 (ΑΔΑ: 6ΠΙΔ7ΛΚ-ΖΜΖ) 1^η Τροποποίησή της.
14. Τον Οδηγό Εφαρμογής για τη συγκρότηση των Ομάδων Υποστήριξης της Διακυβέρνησης των ΟΧΕ και ΟΧΕ ΒΑΑ για την Περίοδο 2021-2027.

καλεί τη **Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Κρήτης (Π.Κ.)**, να υποβάλει πρόταση **Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) των Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης / Περιβάλλον και Πολιτισμός**, στο πλαίσιο της Προτεραιότητας 6 «Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των Αστικών Κέντρων και της Υπαίθρου», του Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027.

Ως καταληκτική ημερομηνία υποβολής της Στρατηγικής ορίζεται η 30^η ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2024.

Η Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Π.Κ. (Χωρικός Φορέας) , καλείται να σχεδιάσει και να υποβάλει μια Στρατηγική Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) **για σαφώς ορισμένη Περιοχή Παρέμβασης (ΠΠ)**, η οποία **θα περιλαμβάνει: α) τις 4 περιοχές UNESCO** (Λευκά όρη / Άνθρωπος και Βιόσφαιρα, Ψηλορείτης / Γεωπάрко, Αστερούσια / Άνθρωπος και Βιόσφαιρα και Σητεία / Γεωπάрко) και **β) τα 6 Μινωικά Ανακτορικά Κέντρα** της Κρήτης (Ζάκρος, Μάλλια, Κνωσός, Φαιστός, Ζώμινθος, Κυδωνία), τα οποία θα υποβληθούν στην UNESCO, ως σειριακή εγγραφή, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στον οδηγό που επισυνάπτεται στο **Παράρτημα Ι** της παρούσας πρόσκλησης, κάνοντας χρήση του συνημμένου ειδικού εντύπου.

1. **Οι πόροι του Προγράμματος ΚΡΗΤΗ 2021-27**, οι οποίοι διατίθενται για τη χρηματοδότηση της στρατηγικής ΟΧΕ, στο πλαίσιο της Προτεραιότητας 6 «Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των Αστικών Κέντρων και της Υπαίθρου», **ανέρχονται συνολικά σε 17.461.636 ευρώ** (Δημόσια Δαπάνη) και **συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ**. Τα πεδία παρέμβασης και οι ενδεικτικές δράσεις αναγράφονται στον **Πίνακα 1 - Παράρτημα ΙΙ**.

Αξιοποιώντας την ευελιξία που παρέχει η δυνατότητα υπερδέσμευσης, ο Χωρικός Φορέας δύναται να υποβάλει Στρατηγική Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης **συνολικού Π/Υ 25 εκ ευρώ**.

2. Η Στρατηγική ΟΧΕ 2021-2027 θα πρέπει :

Α. Να καθορίζει μια οριοθετημένη **Περιοχή Παρέμβασης (ΠΠ)** στην οποία θα εφαρμοστεί.

Β. Να βασίζεται στις πραγματικές **αναπτυξιακές ανάγκες και τις δυνατότητες της περιοχής** παρέμβασης (ΠΠ) βάσει μιας αξιόπιστης χωρικής και δημογραφικής ανάλυσης στην οποία θα προσδιορίζονται:

- Οι προκλήσεις, τα δυνατά σημεία, οι αδυναμίες και οι ευκαιρίες (και σε σχέση με την ευρύτερη περιοχή).

- Η μεσοπρόθεσμη/μακροπρόθεσμη στόχευση και προοπτική τουλάχιστον μέχρι το 2030.

Γ. Να προτείνει **ένα μίγμα αλληλένδετων δράσεων** που δημιουργούν συνέργειες με το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον, κινητοποιούν το λανθάνον αναπτυξιακό δυναμικό της υπαίθρου και των ορεινών περιοχών και επιδιώκουν την αναβάθμιση και ανάδειξη μνημείων και περιοχών φυσικού κάλλους και υποδομών πρόσβασης και υποδοχής σε αυτά, την ενιαία προβολή/marketing των προορισμών, τη δικτύωση των επιχειρήσεων εταίρων με κανόνες ποιότητας, την ενίσχυση της προσβασιμότητας χωρίς αποκλεισμούς, την αξιοποίηση των ψηφιακών εργαλείων κλπ., λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές της Εδαφικής Ατζέντας 2030. Η χρηματοδότηση των δράσεων δύναται να εξασφαλιστεί από το Πρόγραμμα «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027, αλλά και άλλα χρηματοδοτικά μέσα τα οποία θα αναφερθούν (Τομεακά προγράμματα ΕΣΠΑ, Ταμείο Ανάκαμψης κλπ). Η ΕΥΔ θα εξετάσει / αξιολογήσει κατά πόσον οι δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν από το Πρόγραμμα «ΚΡΗΤΗ» 2021-27 συμβάλουν στην ικανοποίηση μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής ΟΧΕ με μετρήσιμο αποτέλεσμα.

Δ. Να συμβάλει στην **ικανοποίηση του ειδικού στόχου RSO5.2** «Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών», αλλά και **των λοιπών ειδικών στόχων** που έχει υιοθετήσει το Πρόγραμμα «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027.

Ε. Να διασφαλίζει τη **συνεκτικότητα μεταξύ διαφορετικών στρατηγικών**, π.χ. τομεακές στρατηγικές και προτεραιότητες.

ΣΤ. Να διασφαλίζει τη συμμετοχή **όλων των εμπλεκόμενων εταίρων** σε όλα τα στάδια του σχεδιασμού, του προγραμματισμού και εφαρμογής των δράσεων, καθώς και της παρακολούθησης υλοποίησης της χωρικής στρατηγικής (**δημιουργία εταιρικής σχέσης**). Η εταιρική σχέση θα περιλαμβάνει τη συστηματική και πολυεπίπεδη συνεργασία όλων των τοπικών συντελεστών – τοπική αυτοδιοίκηση Α' και Β' βαθμού, κεντρική διοίκηση, εκπρόσωποι των επιχειρήσεων και της κοινωνίας των πολιτών συμπεριλαμβανομένων των φορέων που ασχολούνται με θέματα αναπηρίας, κοινωνικών δικαιωμάτων και ένταξης. Ο Χωρικός Φορέας καλείται να περιγράψει με σαφήνεια την επίτευξη της εταιρικής σχέσης, τόσο στη φάση του σχεδιασμού, όσο και στη φάση της υλοποίησης της στρατηγικής.

Ζ. Να εστιάζει **σε δράσεις από τουλάχιστον 3 διαφορετικά πεδία παρέμβασης** του ειδικού στόχου RSO5.2. Επιπλέον αυτών, **νέα πεδία παρέμβασης δύναται να προστίθενται κατόπιν τεκμηρίωσης και εφόσον συνάδουν με την προτεινόμενη λογική της παρέμβασης.**

Στον **Πίνακα 1** του **Παραρτήματος II** αναγράφονται **οι ενδεικτικές δράσεις** που υιοθετήθηκαν κατά την έγκριση του προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 21-27 ανά πεδίο παρέμβασης. Οι εν λόγω δράσεις έλαβαν υπόψη την Α' φάση διαβούλευσης της ΕΥΔ (στάδιο σχεδιασμού του προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 21-27), αλλά και τα συμπεράσματα διαβούλευσης της ΕΥΔ με τις υπηρεσίες της ΕΕ. Ο Χωρικός Φορέας καλείται να υιοθετήσει στην ΟΧΕ που θα υποβάλει δράσεις που αναγράφονται στον εν λόγω πίνακα. **Οι δράσεις της ΟΧΕ, οι προϋπολογισμοί αυτών και οι τιμές επίτευξης των δεικτών που τους συνοδεύουν, θα οριστικοποιηθούν με την έγκριση της Στρατηγικής από την ΕΥΔ Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ».**

Παροτρύνουμε την κατεύθυνση της Στρατηγικής ΟΧΕ **σε δράσεις που συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.** Ενδεικτικά αναφέρονται οι δράσεις των κατηγοριών:

- Υποδομές Διαχείρισης Απορριμμάτων μικρής κλίμακας
- Ανάπτυξη ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή κοινοχρήστων χώρων των αστικών/ημιαστικών κέντρων

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα των δράσεων θα αναλύονται με τη χρήση δεικτών. Στο Παράρτημα ΙΙΙ παρατίθενται τα Δελτία Ταυτότητας Δείκτη που εφαρμόζονται στις δράσεις του Πίνακα 1 του Παραρτήματος ΙΙ.

Η Στρατηγική ΟΧΕ θα αξιολογηθεί από την ΕΥΔ Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ», σύμφωνα με τα κριτήρια του Παραρτήματος ΙV.

Η. Για την επίσπευση των διαδικασιών ωρίμανσης των έργων, συστήνεται: η στρατηγική ΟΧΕ να περιλαμβάνει κατάλογο των πράξεων/έργων που θα χρηματοδοτηθούν. Ο εν λόγω κατάλογος δεν υποχρεούται να είναι εξαντλητικός και δύναται να επικαιροποιείται μετά την έγκριση της ΟΧΕ. Ο Χωρικός Φορέας δε θα κληθεί να αξιολογήσει εκ νέου τις πράξεις/έργα του καταλόγου, μετά την έκδοση της σχετικής πρόσκλησης από την ΕΥΔ, απλουστεύοντας έτσι τις διαδικασίες αξιολόγησης και ένταξης των πράξεων στο πρόγραμμα «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027.

Θ. Ο Χωρικός Φορέας αναλαμβάνει την αρμοδιότητα συμμετοχής στη διαδικασία αξιολόγησης και επιλογής των πράξεων της Στρατηγικής, στην περίπτωση που η στρατηγική δεν έχει εγκριθεί σε επίπεδο Πράξης. Επισημαίνουμε ότι η ευθύνη για τη συμμόρφωση της διαδικασίας επιλογής πράξεων στις απαιτήσεις του Κανονισμού Κοινών Διατάξεων και του ΣΔΕ, παραμένει στην ΕΥΔ, ανεξάρτητα από την εμπλοκή του Χωρικού Φορέα στη διαδικασία επιλογής.

3. Διακυβέρνηση των στρατηγικών σε επίπεδο Χωρικού Φορέα

Στο πλαίσιο της διακυβέρνησης της στρατηγικής ΟΧΕ θα πρέπει να συγκροτηθεί σε επίπεδο Χωρικού Φορέα μια συνεκτική Τοπική Ομάδα Υποστήριξης της Διακυβέρνησης της ΟΧΕ, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στον Οδηγό Εφαρμογής για τη συγκρότηση των Ομάδων Υποστήριξης της Διακυβέρνησης των ΟΧΕ και ΟΧΕ ΒΑΑ για την Περίοδο 2021-2027 (Παράρτημα V).

Η Ομάδα Διακυβέρνησης του Χωρικού Φορέα θα πρέπει να έχει συγκροτηθεί πριν την έγκριση της στρατηγικής και θα αποτελεί τμήμα της Απόφασης Έγκρισης της Στρατηγικής από την ΕΥΔ.

Οι πόροι για το σχεδιασμό και την παρακολούθηση της στρατηγικής, τη λειτουργία της Τοπικής Ομάδας Υποστήριξης της Διακυβέρνησης της ΟΧΕ, την ωρίμανση και υλοποίηση των πράξεων, δύναται να προέρχονται είτε από πόρους της στρατηγικής ΟΧΕ, είτε από πόρους της Τεχνικής Βοήθειας του προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027.

Η στρατηγική που θα υποβληθεί στην ΕΥΔ, πρέπει να έχει εγκριθεί από το Περιφερειακό Συμβούλιο Περιφέρειας Κρήτης.

Μετά την θετική αξιολόγηση της στρατηγικής από την ΕΥΔ, εκδίδεται απόφαση έγκρισης αυτής και καταχωρούνται στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ) τα βασικά στοιχεία της.

Ο φάκελος πρότασης της Στρατηγικής ΟΧΕ περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- Την Αίτηση Στρατηγικής (Παράρτημα Ι)
- Συμπληρωμένο το Έντυπο για την υποβολή της Στρατηγικής (Παράρτημα Ι)
- Απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου για την έγκριση και υποβολή του σχεδίου Στρατηγικής ΟΧΕ.
- Απόφαση συγκρότησης της τοπικής ομάδας υποστήριξης της Διακυβέρνησης της ΟΧΕ.

- Συνοπτικό υλικό τεκμηρίωσης της δημόσιας διαβούλευσης με του εταίρους και ενδεικτικά ανά ενέργεια διαβούλευσης (π.χ. ημερίδα, σύσκεψη, ερωτηματολόγια κοκ.) ημερομηνία διεξαγωγής της, λίστα συμμετεχόντων φορέων, αριθμός εκπροσώπων ή συμμετεχόντων και συνοπτικά συμπεράσματα / αποτελέσματα διαβούλευσης.
- Λοιπά κείμενα στρατηγικών ή/και χωρικών / πολεοδομικών ρυθμίσεων με εφαρμογή στην υποβαλλόμενη ΟΧΕ.

Για πρόσθετες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι φορείς μπορούν να απευθύνονται στους:

- κα Μαρίνα Μπαστάκη τηλ. 2813404519, e-mail : mpastaki@mou.gr
- κα Μαρία Γιατρομανωλάκη τηλ. 2813404531, e-mail : giatromanolaki@mou.gr

Ο Περιφερειάρχης Κρήτης

Σταύρος Αρναουτάκης

Εσωτερική Διανομή

1. Προϊσταμένη ΕΥΔ
2. Προϊστάμενοι Μονάδων Α1, Α2, Β1, Β2, Γ

Κοινοποίηση

Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

1. Ειδική Υπηρεσία Θεσμικής Υποστήριξης και Πληροφοριακών Συστημάτων (ΕΥΘΥΠΣ)
2. Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού του Σχεδιασμού, της Αξιολόγησης και της Εφαρμογής (ΕΥΣΣΑΕ)
3. Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού των Περιφερειακών Προγραμμάτων (ΕΥΣΠεΠ)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι	Οδηγός για το Σχεδιασμό και την Υποβολή ΟΧΕ – Έντυπο για την υποβολή ΟΧΕ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ	Πίνακας 1 : Ενδεικτικός πίνακας δράσεων ΟΧΕ ανά Πεδίο Παρέμβασης / Δείκτες εκροών και αποτελέσματος
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ	Δελτία Ταυτότητας Δεικτών
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV	Κριτήρια Επιλογής Στρατηγικής ΟΧΕ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V	Οδηγός Εφαρμογής για τη συγκρότηση των Ομάδων Υποστήριξης της Διακυβέρνησης των ΟΧΕ και ΟΧΕ ΒΑΑ για την Περίοδο 2021-2027

